
En likestillingspolitikk for alle

Gis menn plass?

DIGITAL LUNSJ, FOLKEHELSEFORENINGEN: MENNS HELSE OG LIVSKVALITET,
ONSDAG 21. AUGUST 2024

ARE SAASTAD, DAGLIG LEDER, REFORM – RESSURSSENTER FOR MENN
OG MEDLEM AV MANNSUTVALGET

Hva er og gjør Reform?

Et nasjonalt kunnskapssenter om gutter og menn

- Grunnlagt i 2002
- Politisk uavhengig og ideell stiftelse
- **Formål: Å arbeide med gutter og menns likestillingsutfordringer**
- Grunnbevilgning fra Kultur- og likestillingsdepartementet
- Regionalt nettverk med tre andre likestillingssentre
- Et femte senter under etablering

Hva er og gjør Reform?

Et nasjonalt kunnskapssenter om gutter og menn

Mitt utgangspunkt: Menn ses i liten grad som kjønn

«Usynlige menn» fra 2022 er en lavterskel gjennomgang av menn og likestilling i Norge

«Her lykkes forfatteren i sin ambisjon, nemlig å drive folkeopplysning.» (Morgenbladet)

Fin inngang til Mannsutvalgets utredning – med svært mange av de samme konklusjonene

Mannsutvalget

Claus Moxnes Jervell, Oslo
(leder)

Jane-Victorius
Gipling Bonsaksen, Oslo

Arne Børke,
Stokke

Åsta Lovise Håverstad
Einstabland, Kristiansand

Julie Marie Borna Fossem,
Bergen

Brede Paulsen Hangeland,
Stavanger

Aili Keskitalo,
Kautokeino

Idunn Tobiassen Mauseth,
Hammerfest

Wasim Zahid,
Lommedalen

Aasmund Nordstoga, Vinje

Liza Reisel,
Oslo

Ola By Rise,
Trondheim

Are Saastad,
Oslo

Adam Andreas Bredesen
Schjøberg, Oslo

Camilla Stoltenberg,
Oslo

Sylo Taraku,
Drammen

Nils-Erik Ulset,
Tingvoll

NOU 2024: 8

Likestillingens neste steg

Omfattende utredning om de fleste sider av gutter og menns liv.

Første helhetlige arbeid som tar utgangspunkt i gutter og menns situasjon

Hva er status for menn?

- Gutters frafall i videregående skole fortsetter
- Stadig færre menn i høyere utdanning
- Fedre aksepteres fortsatt ikke som omsorgsgivere i samme grad som kvinner
- Antallet single og barnløse menn øker
- Menn utsettes aller mest for vold
- Menn dominerer de fleste av de negative statistikkene
- **Klasse, etnisitet og seksuell orientering slår sterkere ut for menn enn for kvinner**

Mannsutvalgets utgangspunkt: Likestilling er et spørsmål om rettferdighet

---

- Et likestilt og rettferdig samfunn, er et samfunn der alle har mulighet til samfunnsdeltakelse på like vilkår
- Kjønn, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, etnisitet, alder, funksjonsnivå, klassebakgrunn og annet skal ikke forringe den enkeltes levekår og livsmuligheter
- Samfunnsdeltakelse er deltakelse i utdanning, arbeidsliv og politikk, men også i familieliv og sivilsamfunn
- Like vilkår betyr også fravær av vold og tvang, av diskriminering, marginalisering og utestengning

Innsatsområde 3: Likestillingspolitikk for alle

Utvalget foreslår å:

32: Innføre kjønnsnøytral formålsbestemmelse i likestillings- og diskrimineringsloven

33: Innføre mer effektive virkemidler i likestillingspolitikken

34: Revidere statistiksider og indikatorer for kjønnslikestilling

35: Skaffe mer kunnskap om sammensatte likestillingsutfordringer

Innsatsområde 3: Likestillingspolitikk for alle

Utvalget foreslår å:

32: Innføre kjønnsnøytral formålsbestemmelse i likestillings- og diskrimineringsloven

33: Innføre mer effektive virkemidler i likestillingspolitikken

34: Revidere statistiksider og indikatorer for kjønnslikestilling

35: Skaffe mer kunnskap om sammensatte likestillingsutfordringer

Tiltak 32: Vedta kjønnsnøytral formålsbestemmelse i Likestillings- og diskrimineringsloven

- I dag heter det at «loven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling»
- Mannsutvalget mener det er et prinsipielt problem at ett kjønn er prioritert særskilt i lovens formålsbestemmelse.
- Utvalget mener at denne bestemmelsen bør gjøres kjønnsnøytral ved at ordene «kvinners og» tas ut av loven.

Viktig både symbolsk og faktisk

- Mannsutvalget mener formålsbestemmelsen ikke stemmer med lovens faktiske formål
- At loven særlig skal ta sikte på å bedre kvinners stilling er en historisk begrunnelse
- Det er ikke lenger åpenbart at det er kvinner som gruppe som er mest utsatt for diskriminering
- Utvalget mener presiseringen dermed har mistet eksistensgrunnlaget sitt

Eksempel på hvordan loven virker begrensende

- I sitt hørings svar til Opptaksutvalget i 2023 sa Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) seg uenig i å innføre kjønnskvote for opptak til høyere utdanning
- LDO viste til at forslaget ville være i strid med loven:
- «Ombudet er (...) bekymret for at en innføring av kjønnskvote vil gå mer negativt utover kvinner enn menn.»
- Dette tross det massive og økende flertallet kvinner i høyere utdanning
- ... som blant annet er kommet som resultat av nettopp en aktiv bruk av positiv særbehandling av kvinner

Hvordan har reaksjonene vært?

- Stort sett positive
- Mange sier: Nyansert rapport som ikke går i kampmodus
- Kvinners likestilling angripes ikke
- Andre er mer skeptiske

LO mener f.eks dette

Det er ikke likestilling menn sliter med

Mannsutvalget la onsdag frem rapporten sin der de kommer med 35 forslag som de mener skal bidra til å løse gutter og menns likestillingsutfordringer. Her er alt fra å endre foreldrepengeordningen – for å gi fedre rett til å være hjemme lenger med barna, til å endre poengberegning på vitnemål – slik at fag jenter jevnt over gjør det bedre i skal telle mindre enn i dag.

Det er flere gode tiltak her, ikke minst når det kommer til arbeidsliv. Å sikre menn bedre muligheter til å kunne kombinere jobb og familie er et viktig tiltak som kan bedre likestillingen i arbeidslivet og i hjemmet. Det samme gjelder tiltak for å motivere flere unge til å velge og gjennomføre utdannings- og yrkesvalg uavhengig av tradisjonelle kjønnsnormer.

Men utvalget går samtidig til angrep på likestillings- og diskrimineringsloven og vil gjøre den kjønnsnøytral.

Det er et forslag som representerer et alvorlig tilbakeslag i kampen for likestilling. Utgangspunktet for loven blir dermed at det ikke er noen forskjell på menn og kvinners situasjon.

Dette skjer samtidig med at vi ser en økende global tendens til tilbakeslag mot kvinners rettigheter og likestilling. Jobben, og lovverket, for likestilling må ha som utgangspunkt at vi lever i et samfunn der det er kvinner som historisk sett har blitt marginal-

isert og ekskludert fra makt og deltakelse.

Mens mye har blitt mye bedre, har kvinner fremdeles systematisk dårligere økonomiske vilkår, og er underrepresentert i viktige beslutningsorganer og i fora med makt. Professor Margunn Bjørnholt skrev på Forskersonen 22. april at «ved å fremstille menns problemer som et likestillingsproblem konstrueres en falsk motsetning mellom fremmens problemer.» Og det er farlig. For den logiske videreføringen av dette resonnetet er at kvinner har fått for mye, og at likestilling er skadelig for menn.

Tvert imot har likestilling vært bra for begge kjønn. Både menn og kvinner lever friere liv når kjønnsrollene er tilgjengelig for begge. Dessuten tilslører det reelle likestillingsproblemer.

«Det kan være fornuftig å innføre nye tiltak mot prostatakreft, men det er ikke et likestillingstiltak»

i helsevesenet og følges opp. Kvinnehelseutvalget dokumenterte hvordan kvinners helse nedprioriteres i finansieringen av helsevesenet, kvinners stemme ikke blir hørt og at kvinnesykdommer har lav status blant helse-

Klassekampen 25. april

personell. Skal vi gjøre noe med den strukturelle ulikestillingen i helsevesenet, er det dermed kvinners helse som må finansieres opp og forskes på. Det kan være fornuftig å innføre nye tiltak mot prostatakreft, men det er ikke et likestillingstiltak.

Likestilling handler om at mennesker skal ha like muligheter og rettigheter uavhengig av kjønn. Likestillingsproblemer skjer når det ene kjønnnet systematisk møter flere hindre i samfunnet på grunn av sitt kjønn.

Betyr dette noe for folks liv? Nei, det gjør nok ikke det når du står midt oppi det. For den som venter på en operasjon er det ikke så interessant net ventetiden er lang fordi kjønnforskning eller fordi sykehuset har net ditt blir nedprioritert i medisinsk forskning eller fordi sykehuset har for få ressurser. Men det er viktig for samfunnet og valgene vi tar. Menn har flere ting å slite med. Men de sliter ikke med likestillingen.

Julie Lodrup
LOs førstesekretær

LO lanserer doble standarder for likestilling

- «Likestillingsspørsmål (...) dreier seg om hvordan menn og kvinners helse blir forsket på»
- «Kvinnehelseutvalget dokumenterer hvordan kvinners helse nedprioriteres»
- Derfor er *brystkraft* er likestillingsspørsmål, mens *prostatakraft* ikke er det
- Rundt 1000 menn dør av prostatakraft årlig – rundt 50 % flere enn av brystkraft
- Screening for brystkraft – ikke for prostatakraft
- Er LOs (riktignok foreløpige) syn uttrykk for en solidarisk likestillingspolitikk, der alle gis like muligheter?

Hva skjer videre?

- Merkbart større interesse for menns situasjon
- Et rom for å påvirke: Reform arbeider aktivt for en mannshelseutredning i denne stortingsperioden
- Høringsprosess: Svarfrist 16. september
- Mulig stortingsmelding fra regjeringen

Vil det skje noe?

- Mye arbeid er gjort på likestillingsområdet – lite er fulgt opp
- NOU 2011: 18 - Struktur for likestilling
- NOU 2012: 15 - Politikk for likestilling
- NOU 2107: 6 - Ellingsæterutvalget
- NOU 2019: 19 - Ung i dag-utvalget
- NOU 2019: 3 - Stoltenbergutvalget

Hvis ikke noe skjer – hva er konsekvensene?

- Tap av muligheter
- Offentlige midler misbrukt
- Perler for svin-syndromet: Misbrukt engasjement
- Bekreftelse på at likestillingen ikke er for menn
- Økt politikerforakt
- Mer uro, og mindre konstruktiv motstand

Mine viktigste utfordringer til dere:

- Les Mannsutvalgets utredning
- Levér høringssvar til regjeringen. Frist: 16. september!

Lenke:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2024-8/id3035815/>

reform
RESSURSSENTER FOR MENN

are@reform.no Tlf. 917 24 293

www.reform.no

[www.fb.com/mennoglikestilling/](https://www.facebook.com/mennoglikestilling/)

[www.instagram.com/
reform.ressurscenter/](https://www.instagram.com/reform.ressurscenter/)

